

Markttoegang is collectief

Nederland heeft aan de vruchtbare land- en tuinbouw een belangrijk deel van het welzijn te danken. Met ons grote productievolume en positie als voraanstaand doorvoerland is export van land- en tuinbouwproducten van groot belang. Het verkrijgen van markttoegang tot andere landen staat hoog op de agenda. Graag snel en bij voorkeur zonder bureaucratische rompslomp. Intensieve samenwerking helpt om de ingewikkelde procedure soepel te doorlopen. Naktuinbouw werkt graag mee.

Marktbescherming

Je wilt uitgangsmateriaal, bomen, groente of bloemen exporteren naar landen buiten Europa met een afwijkende agricultuur en klimatologische omstandigheden. Het land van bestemming is huiverig voor ziekten en schadelijke organismen. Dus stelt men fytosanitaire eisen waaraan de invoer moet voldoen. Soms corresponderen die met de eisen die wij in eigen land hanteren en waaraan de uitvoer dan automatisch voldoet. In de regel moet de Nederlandse producent aanpassingen doorvoeren om zijn leveringen te mogen exporteren. Veel eisen zijn redelijk en we kunnen er vaak genoeg gemakkelijk aan voldoen. Soms ligt er een onterechte marktbescherming aan ten grondslag. Nederland kent een voorbeeldig systeem om markttoegang te krijgen, soms zelfs af te dwingen. De samen-

werking tussen overheid met de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), koepelorganisaties Anthos, Frugiventa, NAO, Plantum en VGB en keuringsdiensten KCB, BKD, NAK en Naktuinbouw leidt veelal tot het gewenste resultaat. Iedere partij brengt zijn kennis en eisen in om vervolgens in overleg met noodzakelijke aanpassingen te komen en aan de voorwaarden van het importerende land te voldoen. Het derdelandenteam markttoegang fytosanitair van het Ministerie van Economische Zaken baant de weg op overheidsniveau. In samenwerking met de NVWA wordt het onderhandelde raamwerk ingevuld en geconcretiseerd. Als kwaliteitsdienst voor uitgangsmateriaal van bloemen, bomen en groente controleert Naktuinbouw de sector op naleving van de afspraken.

“In dat model zijn de scheidslijnen tussen publiek en privaat helder,” stelt

resultaat

Foto links:

Cécile Marchenay en Diny Schut begeleiden Indonesiërs bij opzetten auditsysteem DUS-stations.

Foto rechts:

Praktijktraining DUS-onderzoek Phalaenopsis door Raoul Haegens in Maleisië.

Foto onder:

Amanda van Dijk bespreekt auditbevindingen van Indonesische DUS-stations.

Niels Louwaars, directeur van Plantum, "Waarbij een open samenwerking garandeert dat de partijen elkaar aanvullen en optimaal van alle beschikbare kennis gebruik kunnen maken." In goed overleg nemen de organisaties de verschillende taken op zich. Het informeren van de sector kan, al naar gelang de inhoud, van zowel de overheid als van een keuringsinstantie komen. Er is sprake van een continue dialoog, om ondanks de soms uiteenlopende belangen samen tot een werkbaar resultaat te komen.

Aanpassen protocol

Het overleg met de autoriteiten van de importerende landen is in eerste instantie voorbehouden aan de Nederlandse overheid. De condities en de wijze van afhandelen van de export moet op het hoogste niveau worden afgestemd. Voor de uitwerking van de

afspraken treedt het ministerie in overleg met de uitvoerende instanties. De praktijk van de export blijft het onderwerp van het collectief, waarbij de aard van de problemen telkens bepaalt

wie voor een passende oplossing moet gaan zorgen. Op het gebied van kwekersrecht leverde Naktuinbouw in samenwerking met Wageningen UR recent nog een

Tjitske Bolt,
Ministerie van Economische Zaken.

bijdrage aan het oplossen van een knelpuntje in de toelatingseisen voor Nederlands pootgoed in Kenia. Een aantal rassen, met name geschikt voor productie van chips, had moeite met de National Performance Trials (NPT) die met een goed resultaat moeten worden doorlopen om tot het Oost-Afrikaanse land te worden toegelaten. Een nieuw voorstel voorziet in het aanpassen van het protocol voor productierassen. Daarin worden ze niet alleen op knolopbrengst gewogen maar ook op het voor het gebruiksdoel veel belangrijker drogestofgehalte. De Keniaanse keuringsautoriteit reageerde positief waardoor onlangs al twaalf rassen zijn toegelaten.

Ingewikkeld traject

De controles op de regels zijn in andere landen vaak anders en soms moeilijk te volgen. Eisen worden anders geïnterpreteerd, controleurs volgen hun eigen regels en administratieve procedures zorgen voor onverwacht oponthoud. Dan komt de samenwerking met de landbouwraad, Nederlandse landbouwvertegenwoordiger op de ambassade die bekend is met de landseigen kenmerken, van pas om ter plaatse actie te ondernemen.

Een enkele keer is er geen oplossing, moet Tjitske Bolt van het derdelandenteam markttoegang fyto-sanitair op het Ministerie van Economische Zaken toegeven: “Soms legt een overheid de lat te hoog voor het bedrijfsleven en wordt onze inzet in de onderhandelingen niet beloond. Dan kunnen de kosten van de export voor

het bedrijfsleven te hoog oplopen. Na zo’n tegenvaller wordt de uitdaging des te groter om bij de eerstvolgende gelegenheid de barrières wel naar beneden te halen.”

De huidige mondiale productie en handel brengt ingewikkelde trajecten aan het licht. Bolt: “Neem de zaden-import en -export, waarmee een aantal grote spelers zich bezighoudt. Vaak produceren ze in andere landen, voeren zaden in naar Nederland voor controle en verwerking en dan weer als export naar het buitenland. Zo’n traject kent dan een scala aan soms compleet verschillende regels. Heb je geen goede samenwerking tussen overheid, keuringsdiensten en bedrijven, dan wordt het een moeilijke zaak. Gelukkig hebben we die wel en werken we binnen een betrouwbaar en hoogwaardig systeem. Naktuinbouw doet de controles conform de voorwaarden die onder andere NVWA stelt. Daar zie je dat samenwerking bijna overgaat in taakuitoefening namens de andere instantie. Het belang van de reputatie van Nederland als een betrouwbaar leverancier staat voorop, dus die controles zijn streng. Mooi, want één smetje en andere landen zien een kans om de markt over te nemen. Dat brengt onze afzet voor de toekomst in gevaar. Er is wel eens een spanningsveld tussen de partijen, vanwege uiteenlopende belangen, maar de goede relatie en constructieve samenwerking dragen bij tot oplossingen waarmee iedereen kan leven. En waarmee we onze omzet in het buitenland veilig stellen of zelfs verhogen.”

Regels in overvloed

Het hoofd van het derdelandenteam markttoegang fyto-sanitair van het ministerie van EZ, Meeuwes Brouwer, heeft nog een opmerking over de samenwerking met onder andere Naktuinbouw.

“Als buitenlandse delegaties Nederland bezoeken, doen de fyto-sanitaire markttoegangsteams van de NVWA in Wageningen en het departement van EZ in Den Haag regelmatig een beroep op Naktuinbouw. Een professionele organisatie met veel kennis van afdwingt. De effectiviteit van de inzet op markttoegang kan nog beter als ook uitgaande fyto-sanitaire missies naar landen buiten de Europese Unie vooraf met Naktuinbouw worden afgestemd en na afloop goed worden teruggekoppeld.”

Contact met het bedrijfsleven is van groot belang. De exportmanagers begrijpen dat landen ter bescherming van hun landbouwgrond en voedselveiligheid eisen stellen en om garanties vragen. Maar je moet tegenwoordig wel met een overvloed aan voorschriften rekening houden. In samenwerking met de andere organisaties stelt Naktuinbouw alles in het werk om heldere uitleg te geven. Uit gesprekken met ondernemers blijkt dat er op onderdelen onduidelijkheid bestaat over de landeneisen.

Tjitske Bolt: “Soms legt een overheid de lat te hoog voor het bedrijfsleven en wordt onze inzet in de onderhandelingen niet beloond.”

Ze staan tot in detail beschreven op de site van de NVWA, maar afgemeten aan het aantal weigeringen van transporten aan de grenzen is het niet altijd even eenvoudig ze in praktijk te brengen. Zo zijn tijdelijke aanpassingen van de eisen vaak niet bekend. Nu verzamelen Naktuinbouw en NVWA die uitzonderingen om ze beter te communiceren en uiteindelijk de kostbare weigeringen te voorkomen.

Stijgende kosten

Arthur Koekoek van HilverdaKooij, van origine een vermeerderaar van anjerstekken, onderschrijft het belang van een professioneel werkende en betrouwbare keuringsdienst voor de Nederlandse export.

“Wij hebben een uitstekende samenwerking met Naktuinbouw. Anjer is één van de gewassen die van oudsher met het keuringssysteem te maken

hebben. Als vegetatieve stekvermeerderaar hebben wij de ontwikkeling in eigen praktijk en van heel dichtbij kunnen volgen.”

Ruim de helft van de inkomsten van HilverdaKooij staat of valt bij een succesvolle export van vegetatief materiaal. “Dan telt het geld,” voegt Koekoek eraan toe, “En botsen we met het kostenaspect. Nog meer keuringseisen, nog meer aanpassingen, nog meer kosten. Niet het systeem staat ter discussie, wel de serieuze lastenverzwaringen. Dat blijft de kwestie: hoe beperk je de kosten van telkens weer nieuwe aanpassingen om te voldoen aan de voorschriften, regels en specifieke eisen in het steeds dikkere exportboek. En dan hebben we op de buitenlandse markten, waar we de nodige omzet behalen, ook nog te maken met de mondiale concurrentie die aan minder keuringseisen voldoet en daardoor aanzienlijk lagere kosten

heeft. Je zou ook kunnen zeggen dat wij de extra inspanningen om aan de keuringseisen te voldoen onvoldoende beloond zien met extra omzet of betere prijzen.”

Capaciteitsopbouw

Binnen het samenwerkingsverband regelgever, opsteller van de voorwaarden en controleur staat Naktuinbouw dicht bij de ondernemers in de branche. Met trainingen, opleidingen, uitleg van de regels en hulp om er aan te kunnen voldoen draagt de inspectie bij tot een kostenbewuste omgang met de regelgeving.

In het buitenland rekent men op meer begeleiding, gebrek aan kennis en het ontbreken van moderne controle-apparatuur in de exportlanden kan worden verholpen. Is een markttoegang gerealiseerd, dan wordt collectief het nodige gedaan om de kwaliteit van onderzoek op peil te brengen en de controles te verbeteren. Samen werken aan de noodzakelijke capaciteitsopbouw komt regelmatig voor. Ontbreekt het de exportlanden aan de laboratoriumapparatuur om tot de betrouwbare uitkomsten te komen, of aan kennis om met apparatuur om te gaan, dan kunnen ministerie, NVWA en Naktuinbouw daarbij helpen (vaak met geldelijke steun van EZ of uit Brussel). Door de specialismen samen in stelling te brengen kan er altijd een oplossing worden geboden. Als het lab is ingericht, de apparatuur in werking is gesteld en de medewerkers ermee weten om te gaan, dan is de markt pas werkelijk open voor onze afzet.

Praktijktraining DUS-onderzoek stervrucht in Maleisië.

